Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
A. RANTOS
представено на 14 октомври 2021 година [1]

Съединени дела C-428/21 PPU и C-429/21 PPU

HM (C-428/21 PPU)
TZ (C-429/21 PPU)
в присъствието на:
Openbaar Ministerie

(Преюдициални запитвания, отправени от Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия)

„Преюдициално запитване — Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 — Искане за съгласие за разширяване на кръга от престъпления — Член 28, параграф 3 — Искане за съгласие за последващо предаване — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Ефективна съдебна защита — Право на предаденото лице да бъде изслушано — Място на упражняване на това право — Правила“

I. Въведение

1. Двете преюдициални запитвания, отправени от Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия), по същество се отнасят до правилата за упражняване на правото на изслушване на лице, предадено на съдебните органи на държава членка вследствие на издаване на европейска заповед за арест (ЕЗА), по първото дело — в контекста на искане за съгласие на изпълняващия съдебен орган за разширяване на кръга от престъпленията по смисъла на член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от Рамково решение 2002/584/ПВР [2], а по второто дело — в контекста на искане за съгласие на този съдебен орган за последващо предаване по смисъла на член 28, параграф 3 от Рамковото решение [3].

[1] Език на оригиналния текст: френски.

[2] Рамково решение на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3 и поправка в ОВ L 205, 2019 г., стр. 34), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24, наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“).

[3] Припомням, че съгласието за разширяване на кръга от престъпления или за последващо предаване (наричани по-нататък общо „допълнително съгласие“) е сред изключенията от правилото, че лицето, което се предава, не може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за извършено преди предаването му престъпление, различно от престъплението, за което се иска предаването му (наричано по-нататък „специалното правило“).

2. По-специално от Съда се иска да се произнесе по въпросите в коя държава членка и при какви условия лице, предадено въз основа на ЕЗА, може да упражни правото си да бъде изслушано, преди изпълняващият съдебен орган да даде допълнително съгласие — въпроси, които не намират изричен отговор в Рамково решение 2002/584 или в друга правна уредба на Европейския съюз. Следователно основният въпрос в настоящите дела е да се уточнят обхватът и условията за упражняване на правото на изслушване, като се постигне равновесие между, от една страна, ефективността на механизма на ЕЗА, който се основава главно на принципа на взаимно признаване, и от друга страна, зачитането на основните права на предаденото лице.

3. След тълкуване на релевантните разпоредби на правото на Съюза във връзка с Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) ще стигна до извода, че преди всичко и на първо място предаденото лице има право да бъде изслушано, преди изпълняващият съдебен орган да даде допълнително съгласие; на следващо място, това право трябва да се упражнява спрямо изпълняващия съдебен орган и съгласно правото на изпълняващата държава членка и може да се упражнява или в изпълняващата, или в издаващата държава членка; и в заключение, посоченото право може да се упражнява съгласно правила, взаимно договорени между компетентните органи на издаващата и изпълняващата държава членка въз основа на приложимите национални правни разпоредби, при условие че се гарантира ефективното му упражняване.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза: Рамково решение 2002/584

4. Съображения 5, 6, 10 и 12 от Рамково решение 2002/584 гласят следното:

„(5) Целта за превръщане на Съюза в пространство на свобода, сигурност и правосъдие изисква премахване на екстрадицията между държавите членки и заместването ѝ със система за предаване между съдебните органи. Освен това въвеждането на нова опростена процедура за предаване на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване дава възможност за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщо на настоящата процедура по екстрадиция. Преобладаващите до момента традиционни отношения на сътрудничество между държавите членки трябва да бъдат заменени от система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, обхващащи едновременно предварителни и окончателни решения в рамките на пространство на свобода, сигурност и правосъдие.

(6) [ЕЗА] съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество.

[…]

(10) Механизмът на [ЕЗА] се основава на високо равнище на [доверие] между държавите членки. Нейното прилагане може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване [от страна на някоя от държавите членки] на един от принципите […], посочени в член 6, параграф 1 [ДЕС], [установено] от Съвета съгласно член 7, параграф 1 от Договора с посочените в параграф 2 от него последици.

[…]

(12) Настоящото рамково решение спазва основните права и се съобразява с принципите, признати в член 6 [ДЕС] и отразени в [Хартата], и по-специално [дял] VI от нея. Никоя разпоредба от настоящото рамково решение не може да се тълкува като забраняваща отказа да се предаде лице, за което е издадена [ЕЗА], когато са налице почиващи на обективни елементи основания да се счита, че въпросната заповед е издадена с цел преследване или наказване на лице поради неговия пол, раса, религия, етническа принадлежност, националност, език, политически убеждения или сексуална ориентация, или че неговото положение [може да бъде засегнато поради] някое от тези основания“.

5. Член 1 от това рамково решение е озаглавен „Определение на понятието [ЕЗА] и задължение за изпълнението ѝ“ и гласи:

„1. [ЕЗА] е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване от друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка [ЕЗА] въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма [за последица] изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ДЕС]“.

6. В членове 3—4а от посоченото рамково решение се предвиждат случаи, при които не се допуска изпълнение или при които изпълнението на ЕЗА може да бъде отказано от изпълняващия съдебен орган.

7. Глава 2 от същото рамково решение е озаглавена „Процедура по предаване“ и включва членове 9—25.

8. Член 11 от Рамково решение 2002/584 е озаглавен „Права на издирваното лице“ и гласи:

„1. Когато издирваното лице е задържано, изпълняващият съдебен орган съгласно собственото си законодателство трябва да уведоми това лице за [ЕЗА], нейното съдържание и възможността да бъде разрешено предаване на издаващия съдебен орган.

2. Издирваното лице, което е задържано с цел изпълнение на [ЕЗА], има право да получи съдействие от адвокат и преводач в съответствие с националното законодателство на изпълняващата държава членка“.

9. Член 13 от това рамково решение е озаглавен „Съгласие за предаване“ и предвижда:

„1. В случаите когато задържаното лице даде съгласие за предаване [и евентуално] изрази[и] отказ от посоченото в член 27, параграф 2 „специално правило“, [те] трябва да бъд[ат] извършен[и] пред изпълняващия съдебен орган в съответствие с националното право на неговата държава членка.

2. Всяка държава членка следва да предприеме необходимите мерки с оглед обезпечаване, че съгласието, както и отказът, когато има такъв, съгласно параграф 1, са изразени по начин, който показва, че въпросното лице ги е направило доброволно и при пълно съзнаване на свързаните с тях последици. За тази цел то има право на защитник.

3. Съгласието, както и отказът, когато има такъв, съгласно параграф 1 трябва официално да бъдат записани в съответствие с предвидената в националното право на изпълняващата държава членка процедура.

[…]“.

10. Член 14 от посоченото рамково решение е озаглавен „Изслушване на лицето“ и гласи следното:

„Когато задържаното лице не даде съгласие за предаване съгласно член 13, то трябва да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган в съответствие с правото на тази държава членка“.

11. Член 15 от същото рамково решение е озаглавен „Решение за предаване“ и гласи:

„1. Изпълняващият съдебен орган следва да реши в сроковете и при условията, определени в настоящото рамково решение, дали лицето да бъде предадено.

2. Ако изпълняващият съдебен орган счете, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той следва да поиска незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация, особено що се отнася до членове 3—5 и член 8 и може да определи срок за получаването ѝ, отчитайки необходимостта от спазването на посочените в член 17 срокове.

3. Издаващият съдебен орган може по всяко време да изпраща необходима допълнителна информация на изпълняващия съдебен орган“.

12. Член 18 от Рамково решение 2002/584 е озаглавен „Процес на взимане на решение“ и предвижда:

„1. Когато [ЕЗА] е издадена с цел осъществяване на наказателно производство, изпълняващият съдебен орган трябва:

а) да постанови изслушване на лицето съгласно член 19;

б) да постанови временно предаване на лицето.

2. Условията и срокът на временното предаване се определят по взаимно съгласие между издаващия и изпълняващия съдебен орган.

3. В случай на временно предаване лицето трябва да може да се върне в изпълняващата държава членка, за да присъства на заседанието за изслушването му като част от процедурата по предаване“.

13. Член 19 от това рамково решение е озаглавен „Изслушване на лицето в процеса на взимане на решение“ и предвижда в параграфи 1 и 2:

„1. Издирваното лице трябва да бъде изслушано от съдебен орган в присъствието на лице, определено съгласно законодателството на държавата членка, отправила искане за предаване.

2. Издирваното лице следва да бъде изслушано в съответствие с правото на изпълняващата държава членка и при условията, определени по взаимно съгласие между издаващия и изпълняващия съдебен орган“.

14. Глава 3 от посоченото рамково решение е озаглавена „Правни последици от предаването“ и включва членове 26—30.

15. Член 27 от същото рамково решение е озаглавен „Възможност за наказателно преследване за други престъпления“ и гласи:

„1. Всяка държава членка може да нотифицира генералния секретариат на Съвета, че в отношенията си с други държави членки, направили нотификация в същия смисъл, се предполага съгласието за извършване на наказателно преследване, осъждане или задържане с оглед изтърпяване на наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане за престъпление, извършено преди това от лицето, обект на предаване, различно от това, за което се извършва предаване, освен когато в конкретния случай изпълняващият съдебен орган постанови друго в решението си за предаване.

2. С изключение на посочените в параграфи 1 и 3 случаи лицето, което се предава, [не може да] бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за предходно престъпление, различно от това, за което се иска предаване.

3. Параграф 2 не се прилага в следните случаи:

а) когато лицето е имало възможност да напусне територията на държава членка, в която е предадено, но не е направило това в рамките на 45 дни от окончателното си освобождаване или се е завърнало на тази територия;

б) за престъплението не се предвижда наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане;

в) наказателното производство не изисква прилагане на мерки, свързани с ограничаване на личната свобода;

г) когато на лицето може да бъде наложено наказание или мярка, която не е свързана с лишаване от свобода, а именно глоба или свързана с нея мярка, дори когато те могат да доведат до лишаване от свобода;

д) когато лицето даде съгласие за предаване, а когато е възможно едновременно и отказ от прилагане на специално правило в съответствие с член 13;

е) когато лицето, след като е предадено, изрично се откаже от прилагането на специално правило, свързано с определени престъпления, предхождащи предаването. Отказът следва да бъде направен пред компетентен съдебен орган на издаващата държава членка и отразен съгласно националното ѝ право. От начина на изразяването му следва да личи, че е доброволно и при пълно съзнаване на неговите последици. За тази цел лицето има право да бъде представлявано от защитник;

ж) когато изпълняващият съдебен орган, извършил предаване на лицето[,] даде своето съгласие съгласно параграф 4.

4. Искане за съгласие се предоставя на изпълняващия съдебен орган, придружено с посочената в член 8, параграф 1 и преведена съгласно член 8, параграф 2 информация. Съгласие трябва да се даде, когато престъплението, за което е искано, е само по себе си [основание за] предаване в съответствие с настоящото рамково решение. Съгласие следва да бъде отказано в случаите, изброени в член 3, а в останалите — единствено на основанията, посочени в член 4. Решение следва да се вземе не по-късно от 30 дни от получаване на искането.

По отношение на посочените в член 5 случаи издаващата държава членка е длъжна да предостави гаранциите, предвидени в него“.

16. Член 28 от Рамково решение 2002/584 е озаглавен „Предаване или последваща екстрадиция“ и предвижда:

„1. Всяка държава членка може да нотифицира генералния секретариат на Съвета, че в отношенията си с други държави членки, направили нотификация в същия смисъл, се предполага съгласието за предаване на лице на държава членка, различна от изпълняващата държава членка въз основа на европейска заповед за арест, издадена за престъпление, извършено преди предаването, освен когато в конкретния случай изпълняващият съдебен орган постанови друго в решението си за предаване.

2. Във всеки случай лице, което е предадено на издаващата държава членка въз основа на [ЕЗА], може без съгласието на изпълняващата държава членка да бъде предадено на държава членка, различна от нея, въз основа на [ЕЗА], издадена за престъпление, извършено преди предаването, в следните случаи:

а) когато издирваното лице е имало възможност да напусне територията на държава членка, в която е предадено, но не е направило това в рамките на 45 дни от окончателното си освобождаване или се е завърнало на тази територия;

б) когато издирваното лице се съгласи да бъде предадено на държава членка, различна от изпълняващата държава членка, съгласно [ЕЗА]. Съгласие трябва да се даде пред компетентен съдебен орган на издаващата държава членка и да се отрази съгласно националното ѝ право. От начина на изразяването му следва да личи, че е доброволно и при пълно съзнаване на неговите последици. За тази цел лицето има право да бъде представлявано от защитник;

в) когато издирваното лице не е обект на специално правило в съответствие с член 27, параграф 3, букви а), д), е) и ж).

3. Изпълняващият съдебен орган дава съгласие за предаване в друга държава членка въз основа на следните правила:

а) искането на съгласие се предоставя в съответствие с член 9, придружено с посочената в член 8, параграф 1 и преведена съгласно член 8, параграф 2 информация;

б) съгласие се дава когато престъплението, за което е искано предаване, също е [основание за] предаване в съответствие с настоящото рамково решение;

в) решение следва да се вземе не по-късно от 30 дни от получаване на искането;

г) съгласие следва да бъде отказано в случаите, изброени в член 3, а в останалите — единствено на основанията, посочени в член 4.

По отношение на посочените в член 5 случаи издаващата държава членка е длъжна да предостави гаранциите, предвидени в него.

4. Въпреки параграф 1 лице, което е предадено въз основа на [ЕЗА], не може да бъде екстрадирано в трета страна, без съгласие на компетентния съдебен орган на държавата членка, която е предала лицето. Това съгласие следва да се даде в съответствие с конвенциите, по които същата е страна, както и с нейното вътрешно право“.

Б. Нидерландското право

17. Overleveringswet (Закон за предаването) от 29 април 2004 г.[4] транспонира Рамково решение 2002/584 в нидерландското право.

18. Член 14 от Закона за предаването се съдържа в глава II („Предаване от Нидерландия“), раздел 1 („Условия за предаване“) и в параграфи 1 и 3 транспонира член 27, параграфи 2—4 от Рамково решение 2002/584, гласи:

„1. Предаването се разрешава само при общото условие, че издирваното лице няма да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпления, извършени преди предаването му, които не са били основание за предаването, освен ако:

[…]

f) от съда е поискано предварително съгласие и той го е предоставил.

[4] Stb. № 195, 2004 г.

[…]

3. Най-късно на третия ден след получаването на искането на издаващия съдебен орган за получаване на съгласието, посочено в параграф 1, буква f) или параграф 2, буква c), прокурорът изисква разглеждане на искането от съда. За тази цел прокурорът предоставя на съда искането с приложен към него превод. Съдът дава посоченото в параграф 1, буква f) или параграф 2, буква c) съгласие с оглед на престъпленията, за които предаването е могло да бъде разрешено съгласно настоящия закон. Решението относно искане за съгласие при всички положения трябва да бъде взето в рамките на двадесет и седем дни от получаването на искането. Прокурорът съобщава незабавно решението на съда на издаващия съдебен орган“.

19. Член 25, параграфи 1 и 3 от посочения закон се съдържа в глава II, раздел 2 („Процедура по предаване“), дял C („Решение за предаване“) и гласи:

„1. Изслушването на издирваното лице е публично, освен ако последното не поиска делото да бъде разгледано при закрити врати или ако съдът го разпореди поради посочени в протокола от изслушването сериозни основания.

[…]

3. По време на изслушването издирваното лице може да бъде подпомагано от своя адвокат.

[…]“.

III. Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

A. Дело C-428/21 PPU

20. На 13 април 2021 г. Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща, Унгария) отправя до нидерландските органи искане за съгласие за разширяване на кръга от престъпления по смисъла на член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от Рамково решение 2002/584 по отношение на HM, нигерийски гражданин, който е предаден на унгарските органи въз основа на изпълнена на 25 май 2020 г. ЕЗА и е задържан в Унгария. Целта на това искане е да се даде възможност за наказателно преследване по отношение на това лице за престъпление, извършено от него преди предаването му и различно от това, за което е издадена ЕЗА.

21. По време на изслушването си HM заявява, че не желае да се откаже от закрилата, предоставена със специалното правило, предвидено в член 27, параграф 3, буква е) от посоченото решение.

22. При тези обстоятелства Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам), който е сезиран с искане за разширяване на кръга от престъпления, след като признава на НМ правото да бъде изслушан във връзка със съгласието за разширяване на кръга от престъпления, решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от [Рамково решение 2002/584] във връзка с правото на ефективна съдебна защита да се тълкува в смисъл, че:

– предадено лице трябва да може да упражни правото си на изслушване във връзка с искане за съгласие за разширяване на кръга от престъпления в издаващата държава членка, когато съдебният орган на тази държава членка го изслушва във връзка с евентуален отказ от прилагане на специалното правило съгласно член 27, параграф 3, буква е) от [това] рамково решение, или че

– това лице трябва да може да упражни правото си на изслушване в държавата членка, която преди това е извършила предаването, пред изпълняващия съдебен орган в хода на производството относно даването на съгласие за разширяване на кръга от престъпления?

2) Ако предаденото лице трябва да може да упражни правото си на изслушване във връзка с искане за разширяване на кръга от престъпления на основание член 27, параграф 4 от [Рамково решение 2002/584] в държавата членка, която преди това е извършила предаването, по какъв начин тази държава членка трябва да му разреши да го упражни?“.

Б. Дело C-429/21 PPU

23. На 3 май 2021 г. Procureur des Konings van het Parket van Brussel (кралски прокурор към Прокуратурата в Брюксел, Белгия) отправя до нидерландските органи искане за съгласие за последващо предаване по смисъла на член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 по отношение TZ, нидерландски гражданин, който е предаден на белгийските органи въз основа на ЕЗА и е задържан в Белгия. Целта на това искане е TZ да може бъде предаден на германските органи с цел преследване на престъпление, което той е извършил преди предаването му и което е различно от престъплението, за което е издадена ЕЗА в Белгия.

24. При тези обстоятелства Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам), който е сезиран с искане за последващо предаване, след като признава на TZ правото да бъде изслушан относно последващото предаване, решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 28, параграф 3 от [Рамково решение 2002/584] във връзка с правото на ефективна съдебна защита да се тълкува в смисъл, че:

– предадено на издаващата държава членка лице, за което впоследствие друга държава членка е издала [ЕЗА] за престъпления, извършени преди предаването, трябва да може да упражни правото си бъде изслушано във връзка с искане за съгласие за последващо предаване в съответствие с член 28, параграф 3 от [това] рамково решение в издаващата държава членка пред съдебен орган на тази държава членка в

хода на производството по изпълнението на издадената от другата държава членка [ЕЗА], или че

– това лице трябва да може да упражни правото си на изслушване в държавата членка, която преди това е извършила предаването, пред изпълняващия съдебен орган в хода на процедурата по даване на съгласие за последващото предаване?

2) Ако предаденото лице трябва да може да упражни правото си на изслушване във връзка с искане за последващо предаване в съответствие с член 28, параграф 3 от [Рамково решение 2002/584] в държавата членка, която преди това е извършила предаването, по какъв начин тази държава членка трябва да му разреши да го упражни?“.

IV. Спешното производство пред Съда

25. Запитващата юрисдикция прави искане настоящите преюдициални запитвания да бъдат разгледани по реда на спешното производство, предвидено в член 107 от Процедурния правилник на Съда. В подкрепа на искането си тя изтъква, че отправените преюдициални въпроси се отнасят до тълкуването на рамково решение, което е акт от областите по част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС.

26. Що се отнася до критерия за спешност, по дело C-428/21 PPU запитващата юрисдикция посочва, че към датата на отправяне на преюдициалното запитване НМ е временно задържан под стража в Унгария. Посочената юрисдикция отбелязва, че ако даде съгласието си за разширяване на кръга от престъпления, на посоченото лице може да бъде наложена и мярка за неотклонение задържане под стража за допълнителни деяния, което би могло да доведе до удължаване на срока на това задържане под стража и до по-тежко наказание в случай на осъждане. Обратно, ако посочената юрисдикция отхвърли искането за разширяване на кръга от престъпления, по принцип компетентният орган на издаващата държава членка няма да има право да наложи на НМ мярка за неотклонение задържане под стража за деянията, посочени в това искане, а в случай на осъждане компетентният съдебен орган на тази държава членка по принцип няма право да изпълни наказание лишаване от свобода, наложено за тези деяния. Поради това запитващата юрисдикция счита, че отговорът на Съда на преюдициалните въпроси има пряко и решаващо значение за продължителността на задържането на НМ в Унгария.

27. По дело C-429/21 PPU запитващата юрисдикция посочва, че TZ е задържан в Белгия до произнасянето на решението ѝ по искането за съгласие за последващо предаване в Германия с оглед на изпълнението на издадената за него ЕЗА от германските органи. Тя отбелязва, че решението на Съда е от значение за продължаването на задържането под стража на това лице в Белгия.

28. При тези условия на 29 юли 2021 г. първи състав на Съда решава да уважи искането на запитващата юрисдикция настоящите две дела да бъдат разгледани по реда на спешното преюдициално производство. Освен това Съдът решава да съедини тези дела за целите на писмената и устната фаза на производството и на съдебното решение и да постави въпроси, на които нидерландското правителство да предостави писмен отговор.

29. Писмени становища представят Openbaar Ministerie (прокуратурата на Нидерландия), нидерландското правителство и Европейската комисия. Нидерландското правителство също така отговаря писмено на поставените от Съда въпроси. Прокуратурата, нидерландското, ирландското, френското и унгарското правителство, както и Комисията представят устни становища в съдебното заседание от 8 септември 2021 г.

V. Анализ

30. След като отбелязва, че правото на предадено лице да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие е част от правото му на защита, което е присъщо на правото на ефективна съдебна защита [5], запитващата юрисдикция поставя по настоящите две дела два преюдициални въпроса: с първия тя иска от Съда да изясни в коя държава членка това лице трябва да може да упражни правото си да бъде изслушано, а с втория иска да установи по какъв начин може да се упражни това право, в случай че следва да се упражни в изпълняващата държава членка.

31. В това отношение най-напред ще подчертая, че Рамково решение 2000/584 не предоставя на предадено лице изрично правото да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие и че този въпрос все още не е разглеждан в практиката на Съда [6].

32. Ето защо, преди да пристъпя към разглеждане на двата преюдициални въпроса, ще разгледам дали релевантните разпоредби на това рамково решение, разглеждани във връзка с правото на ефективни правни средства за защита по член 47 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че предаденото лице има право да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие.

A. По правото на предаденото лице да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие

33. Отбелязвам, че макар в рамките на издаването на ЕЗА в член 14 от Рамково решение 2002/584 да се предвижда, че когато задържаното лице не даде съгласие за предаване, то трябва да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган, това рамково решение не предвижда нищо относно правото на вече предаденото лице да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие.

34. При това положение считам, че тълкуване на релевантните разпоредби на Рамково решение 2002/584, разглеждани с оглед на целите му и на правото на ефективни правни средства за защита по член 47 от Хартата, позволява да се признае на предаденото лице правото да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие.

[5] В това отношение запитващата юрисдикция се позовава на заключението на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona по дело Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи) (C-510/19, EU:C:2020:494, т. 87).

[6] Макар по съображения за изчерпателност това право да е признато от генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona в заключението му по дело Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи) (C-510/19, EU:C:2020:494, т. 84—89), Съдът не се произнася по този въпрос в решение от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи) (C-510/19, EU:C:2020:953).

35. На първо място, припомням, че макар Рамково решение 2002/584 да установява система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, основана на принципа на взаимно признаване и на висока степен на доверие между държавите членки[7], то зачита основните права и се съобразява с принципите, признати в член 6 ДЕС и отразени в Хартата[8], и по-специално в член 47, втора алинея от нея.

36. В това отношение Съдът е постановил, че правото на лицето да бъде изслушвано във всяко производство, право, което е неразделна част от зачитането на правото на защита, който е общ принцип на правото на Съюза, закрепен в член 47 от Хартата, гарантира на всяко лице възможността да изрази надлежно и ефективно становището си в хода на административно производство и преди приемането на всяко решение, което може да засегне неблагоприятно неговите интереси[9].

37. На второ място, най-напред, Съдът вече постановил, че решението за предоставяне на съгласие за разширяване на кръга от престъпления е различно от решението за привеждане в изпълнение на ЕЗА и поражда различни правни последици за съответното лице[10]. Същото се отнася според мен за решението за предоставяне на съгласие за последващо предаване.

38. По-нататък съгласно член 27, параграф 4 и член 28, параграф 3, букви б) и г) от Рамково решение 2002/584 допълнително съгласие трябва да се даде, когато престъплението, за което е поискано, самò по себе си поражда задължение за предаване в съответствие с това рамково решение и следва да бъде отказано в същите случаи като предвидените за ЕЗА в членове 3 и 4 от посоченото рамково решение, при които не се допуска изпълнение или при които изпълнението на ЕЗА може да бъде отказано.

39. На последно място, както отбелязва запитващата юрисдикция и противно на позицията, застъпена от унгарското правителство в съдебното заседание, по подобие на производството за изпълнението на ЕЗА, производствата за разширяване на кръга от престъпления и за последващо предаване, може също да засегнат свободата на предаденото лице, тъй като се отнасят до престъпление, различно от това, за което е било предадено, а това може да доведе до налагане на по-тежко наказание на това лице[11].

40. Ето защо според мен следва да се направи паралел между, от една страна, правото, предоставено при първото предаване, и от друга страна, правото, което се прилага при разширяване на кръга от престъпления или при последващо предаване, и да се направи извод, че необходимостта предаденото лице да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие се основава на същите изисквания като обосноваващите правото му да бъде изслушано във връзка с първоначалното предаване[12].

7 Вж. съображения 5, 6 и 10 от Рамково решение 2002/584.

8 Вж. съображение 12 от Рамково решение 2002/584.

9 Вж. в този смисъл решение от 26 юли 2017 г., Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, т. 34 и цитираната съдебна практика).

10 Решение от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи) (C-510/19, EU:C:2020:953, т. 60).

11 Вж. решение от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи) (C-510/19, EU:C:2020:953, т. 62).

12 Впрочем тълкуване на членове 27 и 28 от Рамково решение 2002/584 в смисъл, че не признават правото на предаденото лице да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие, докато член 14 от посоченото рамково решение предоставя същото право на задържаното лице във връзка с (първо) искане за предаване, би създало необосновани различия между две сходни положения, които в еднаква степен водят до наказателни последици за съответното лице, и би могло да постави под съмнение съвместимостта на тези разпоредби с основните права на предаденото лице.

41. В заключение считам, че член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4, както и член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, разглеждани във връзка с принципа на ефективна съдебна защита, закрепен в член 47 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че предаденото лице трябва да може да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие.

42. След така направеното уточнение отправените от запитващата юрисдикция преюдициални въпроси се отнасят до това в коя държава членка и при какви условия може да се упражни правото на предаденото лице да бъде изслушано.

Б. По първия преюдициален въпрос

43. Първият преюдициален въпрос се отнася до обстоятелството в коя държава членка предаденото лице трябва да може да упражни правото си да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие.

44. След като отбелязва, че Рамково решение 2002/584 не съдържа правила в това отношение, по дело C-428/21 PPU запитващата юрисдикция разглежда по същество две хипотези. Първата предвижда предаденото лице да може да упражни правото си на изслушване в издаващата държава членка, когато съдебният орган на тази държава членка го изслушва във връзка с евентуален отказ от прилагане на специалното правило по член 27, параграф 2 от това рамково решение. Втората предвижда посоченото лице да може да упражни правото си да бъде изслушано в изпълняващата държава членка в хода на производството относно даването на съгласие. В последната хипотеза според запитващата юрисдикция изпълняващият съдебен орган би могъл или просто да се запознае с протокол от изслушване (в издаващата държава членка), или да проведе съдебно заседание.

45. По дело C-429/21 PPU посочената юрисдикция разглежда също две хипотези. Първата предвижда предаденото лице да може да упражни правото си на изслушване в издаващата държава членка в хода на производството за изпълнение на втората ЕЗА. Втората хипотеза предвижда това лице да може да упражни правото си да бъде изслушано в изпълняващата държава членка.

46. В самото начало бих искал да отбележа, че преюдициалният въпрос не се ограничава до обстоятелството в коя държава членка в смисъл на физическо местонахождение предаденото лице трябва да може да упражни правото си да бъде изслушано, а цели главно да се установи спрямо съда на коя държава членка предаденото лице трябва да може да упражни правото си да бъде изслушано [13].

47. В това отношение, на първо място, следва да се припомни, че по смисъла на членове 3 и 4 от Рамково решение 2002/584, към които препращат член 27, параграф 4 и член 28, параграф 3, буква г) от Рамковото решение, изпълняващият съдебен орган следва да провери дали не са налице основания, при които не се допуска изпълнение на ЕЗА, които биха довели и до отказ да се даде допълнително съгласие. Дори като се вземе предвид принципът на взаимно признаване, съдебният орган на издаващата държава членка не е

[13] Това следва имплицитно и от изложението на разглежданите от запитващата юрисдикция алтернативни хипотези, когато тя предвижда възможността по дело C-428/21 PPU предаденото лице да бъде изслушано „в държавата, извършила предаването“, и че това право се упражнява, „когато изпълняващият съдебен орган може […] да се запознае с протокол от изслушване“ (в издаващата държава членка).

компетентен да се произнесе по основанията за отказ да се даде допълнително съгласие. Следователно изпълняващият съдебен орган има задължението да изслуша лицето, което подлежи на предаване, в съответствие с правото на изпълняващата държава членка [14].

48. Ето защо според мен е задължително изпълняващият съдебен орган — в случая нидерландският съдебен орган — да участва поне в производството, в хода на което предаденото лице упражнява правото си да бъде изслушано, когато производството се провежда в издаващата държава членка — в случая съответно по дела C-428/21 PPU и C-429/21 PPU — Унгария и Белгия, съгласно правилата, разгледани в рамките на отговора на втория преюдициален въпрос.

49. С оглед на това тълкуване и противно на посоченото от запитващата юрисдикция в разгледаната от нея първа хипотеза, се съмнявам, че предаденото лице може, sic et simpliciter, да упражни правото си да бъде изслушано в издаващата държава членка, когато съдебният орган на тази държава членка го изслушва във връзка с евентуален отказ от прилагане на специалното правило или когато вторият изпълняващ съдебен орган се произнася по изпълнението на втората ЕЗА.

50. Всъщност, тъй като изпълняващият съдебен орган продължава да е компетентен по отношение на производството по даване на допълнително съгласие, което се урежда от правото на изпълняващата държава членка, според мен е очевидно, че упражняването на правото на предаденото лице да бъде изслушано трябва да му позволи да изложи пред този орган позицията си по разширяване на кръга от престъпления или по последващо предаване съгласно правото на изпълняващата държава членка. Както правилно отбелязва запитващата юрисдикция, по дело C-428/21 PPU съдебният орган на издаващата държава членка не е компетентен да се произнесе по разширяването на кръга от престъпления, а по дело C-429/21 PPU контекстът, в който вторият изпълняващ съдебен орган се произнася по изпълнението на втората ЕЗА, не е непременно същият като контекста, в който първият изпълняващ съдебен орган се произнася по последващото предаване [15].

51. Освен това обстоятелството, че в някои случаи Рамково решение 2002/584 позволява на предаденото лице да се откаже от прилагането на специалното правило, след като е предадено, или да даде съгласието си за последващо предаване пред компетентните съдебни органи на издаващата държава членка и в съответствие с нейното право [16], според

[14] Както отбелязва генералният адвокат Cruz Villalón в становището си по дело West (C-192/12 PPU, EU:C:2012:322, т. 87), в елементарната хипотеза, изрично предвидена в член 28, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, изискването за съгласие от изпълняващата държава членка за всяко последващо предаване има за цел главно да позволи на тази държава членка да запази своя контрол по отношение на целта на предаването на лицето на друга държава членка, най-вече доколкото е първостепенен гарант за спазването на правата и свободите на лицето, което подлежи на предаване и спрямо което се прилагат неизбежно произтичащите от предаването ограничения. Макар тази позиция да се отнася до хипотезата на даване на съгласие за последващо предаване, според мен същият принцип се прилага и за хипотезата за даване на съгласие за разширяване на кръга от престъпления.

[15] Поради същите причини считам, че становището на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona в заключението му по дело Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи) (C-510/19, EU:C:2020:494, т. 90), че зачитането на правото на защита във връзка с искане за допълнително съгласие би могло да се осъществи чрез изслушване в издаващата държава членка в хода на производството по член 27 от Рамково решение 2002/584, или чрез предоставяне на възможност за противопоставяне на това разширяване пред издаващия орган, като предварително производство, преди този орган да изпрати искането до изпълняващия съдебен орган, следва да се разбира в смисъл, че тъй като изпълняващият съдебен орган продължава да е компетентен по отношение на производството по допълнително съгласие, правото на предаденото лице да бъде изслушано не може просто да се упражнява пред компетентните органи на издаващата държава членка, а най-малкото е необходимо участие на изпълняващия съдебен орган.

[16] Вж. съответно член 27, параграф 3, буква е) от Рамково решение 2002/584, който се прилага, когато това лице не се е отказало от прилагане на специалното правило пред изпълняващия съдебен орган в съответствие с член 13, параграф 1 и член 28, параграф 2, буква б) от това рамково решение.

мен не противоречи на този извод. Всъщност тази възможност, която представлява отклонение от правилото, че отказът от прилагане на специалното правило или съгласието за предаване обикновено се дава пред компетентния съдебен орган на изпълняващата държава членка [17], се обосновава с присъствието на това лице в издаващата държава членка и с обстоятелството, че в тези случаи, когато „решението“ се взима само от предаденото лице, по съображения за ефективност законодателят на Съюза е позволил на това лице да може да упражнява пред компетентните органи на издаващата държава членка правата, които обичайно би упражнявало пред изпълняващия съдебен орган.

52. Що се отнася, на второ място, до установяването на мястото, където предаденото лице трябва да може да бъде изслушано, най-напред ще отбележа, че съгласно член 267, първа алинея ДФЕС Съдът е компетентен да се произнася преюдициално относно тълкуването на Договорите или относно валидността и тълкуването на актовете на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза. За разлика от това прилагането на правото на Съюза към отделни случаи, прилагането на национални правила, установени в рамките на правото на преценка на държавите членки при транспониране на правната уредба на Съюза, е задача преди всичко на националните юрисдикции [18]. Съдът обаче е този, който трябва да уточни общата уредба и евентуално да даде насоки относно съвместимостта на намиращите се на разположение правни механизми с правото на Съюза.

53. След така направеното уточнение считам, че при липсата на разпоредби в този смисъл в Рамково решение 2002/584 практическите правила относно упражняването на правото на предаденото лице да бъде изслушано би трябвало да бъдат установени със споразумение между компетентните съдебни органи на изпълняващата и издаващата държава членка при съблюдаване на принципа на процесуална автономия, като се вземе предвид фактът, че изпълняващият съдебен орган е компетентен да вземе решение относно допълнителното съгласие и че всяка уговорка между съответните съдебни органи трябва да зачита основните права на предаденото лице, и по-специално правото на ефективна съдебна защита.

54. В самото Рамково решение 2002/584 се посочват примери за сътрудничество между компетентните съдебни органи. Така в член 19, параграф 2 се предвижда, че до постановяването на решение по ЕЗА издирваното лице следва да бъде изслушано в съответствие с правото на изпълняващата държава членка, „при условията, определени по взаимно съгласие между издаващия и изпълняващия съдебен орган“, а член 31, параграф 2 от посоченото рамково решение предвижда, че държавите членки ще продължат да прилагат двустранните и многостранните споразумения или действащите спогодби и след влизането в сила на рамковото решение, доколкото съществуващите и новите споразумения или спогодби позволяват задълбочаване или разширяване на неговите разпоредби и подпомагат по-нататъшното опростяване или улесняване на процедурите за предаване на лица, срещу които са издадени ЕЗА.

55. Впрочем възможността практическите правила за изпълнение да се определят в споразумение между изпълняващия и издаващия съдебен орган е в съответствие с естеството и логиката на системата за съдебно сътрудничество по наказателноправни

[17] Вж. член 13, параграф 1 от Рамково решение 2002/584.

[18] Вж. по-специално в този смисъл заключението на генералния адвокат Bobek по дело Van Ameyde España (C-923/19, EU:C:2021:125, т. 49 и 50).

въпроси в Съюза[19], както и с духа на Рамково решение 2002/584, което установява система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, основана на принципа на взаимно признаване и на висока степен на доверие между държавите членки[20].

56. Що се отнася по-специално до хипотезите, разглеждани от запитващата юрисдикция, от една страна, считам, че нищо в релевантната правна уредба на Съюза не пречи — в съответствие с втората посочена от запитващата юрисдикция хипотеза — предаденото лице да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган в изпълняващата държава членка в хода на производството относно даването на допълнително съгласие, въпреки че присъствието на това лице в издаващата държава членка и неговото задържане — както по делата в главното производство — би направило на практика особено скъпо за съответните органи и за съответното лице това разрешение, което от абстрактна гледна точка би било най-пряко[21].

57. От друга страна, считам, че релевантната правна уредба на Съюза допуска и предаденото лице да може да бъде изслушано в издаващата държава членка. Обстоятелството, че изпълняващият съдебен орган е компетентен да разгледа искане за допълнително съгласие съгласно правото на изпълняващата държава членка, не означава, че предаденото лице трябва да може да упражни правото си да бъде изслушано задължително на територията на последната държава членка.

58. Всъщност, както вече бе посочено, Рамково решение 2002/584 установява система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, основана на принципа на взаимно признаване и на висока степен на доверие между държавите членки, като същевременно зачита основните права на съответните лица. Освен това Съдът вече е постановил, че тъй като членове 27 и 28 от това рамково решение въвеждат изключения от принципа на взаимно признаване, те не бива да се тълкуват така, че да се стигне до осуетяване на целта на посоченото рамково решение, а именно да се улесни и ускори предаването между съдебните органи на държавите членки предвид взаимното доверие, което трябва да съществува помежду им[22]. Обратното разрешение би довело de facto до повторно въвеждане на много скъпи производства като приложимите в областта на екстрадицията, което би застрашило ефективността на въведения с Рамково решение 2002/584 механизъм.

59. В този контекст също така считам, че правото на Съюза допуска предаденото лице да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие в хода на производството относно евентуален отказ от прилагане на специалното правило или относно одобряването на последващо предаване[23], при условие че изслушването ясно се разграничава от посочените две производства и че това лице е уведомено, че становището му по искането за допълнително съгласие се изпраща на изпълняващия съдебен орган и ще бъде разгледано съгласно правото на изпълняващата държава членка.

[19] Вж. например член 22, параграф 5 и член 24, параграф 3 от Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (ОВ L 130, 2014 г., стр. 1).

[20] Вж. съображения 6 и 10 от Рамково решение 2002/584.

[21] С оглед на факта, че изпълняващият съдебен орган е компетентен да се произнесе с решение по допълнителното съгласие съгласно правото на изпълняващата държава членка.

[22] Вж. в този смисъл решение от 24 септември 2020 г., Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Специално правило) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, т. 35).

[23] На основание съответно член 27, параграф 3, буква е) и член 28, параграф 2, буква б) от Рамково решение 2002/584.

60. При тези обстоятелства предлагам на първия преюдициален въпрос да се отговори, че Рамково решение 2002/584, и по-специално член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4, както и член 28, параграф 3 от него във връзка с член 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че лице, предадено вследствие на изпълнението на първа ЕЗА, трябва да може да упражни правото си на изслушване във връзка с искане за допълнително съгласие спрямо изпълняващия съдебен орган, компетентен да разгледа това искане, независимо от факта, че посоченото лице е изслушано в изпълняващата или издаващата държава членка.

B. По втория преюдициален въпрос

61. Вторият преюдициален въпрос се отнася до това по какъв начин предаденото лице трябва да може да упражни правото си на изслушване във връзка с искане за допълнително съгласие, ако това лице трябва да може да упражни посоченото право в изпълняващата държава членка.

62. В двете главни производства запитващата юрисдикция уточнява, че предадените лица не са били призовани и не са присъствали на разглеждането на исканията за допълнително съгласие, както и че не се е явил адвокат, за да ги представлява. По дело C-428/21 PPU тази юрисдикция уточнява също, че по искането за съгласие за разширяване на кръга от престъпленията е приложен протокол от изслушване на предаденото лице от съдебен орган на издаващата държава членка (Унгария), като предаденото лице е заявило, че не желае да се откаже от прилагането на специалното правило.

63. В самото начало припомням, че прилагането на правото на Съюза по конкретни дела е задача преди всичко на националните юрисдикции, като Съдът може евентуално да даде насоки относно съвместимостта на намиращите се на разположение правни механизми с правото на Съюза [24].

64. Като се има предвид това уточнение, подобно на изложеното в отговор на първия въпрос [25], считам, че при липсата на специална разпоредба правилата за упражняване на правото на предаденото лице да бъде изслушано относно искане за допълнително съгласие следва да се уреждат със споразумение между съответните съдебни органи на изпълняващата и издаващата държава членка при съблюдаване на принципа на процесуална автономия, като се вземе предвид фактът, че изпълняващият съдебен орган е компетентен да вземе решение относно допълнителното съгласие и че всяка спогодба между съответните съдебни органи трябва да зачита основните права на предаденото лице, и по-специално правото на ефективна съдебна защита.

65. Що се отнася по-специално до конкретните правила за упражняване на правото на предаденото лице да бъде изслушано във връзка с искане за допълнително съгласие, на първо място, считам, че компетентните национални органи могат, доколкото националната правна уредба позволява това, да се основат на други нормативни актове, от които се състои правната уредба на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в Съюза. Тази правна уредба може да предостави отправна точка за посочените органи, като следва да се избягва възможността разнообразието от приложими норми или

[24] Вж. точка 52 от настоящото заключение.

[25] Вж. точки 53—55 от настоящото заключение.

нецелесъобразното и времеемко дублиране на гаранциите на предаденото лице в двете държави членки, засегнати от искане за допълнително съгласие, да накърнява ефективността на механизма на ЕЗА [26].

66. Сред тези разпоредби, най-напред, следва да отбележа временното предаване на предаденото лице, предвидено по-конкретно в членове 22 и 23 от Директива 2014/41 с цел извършване на процесуално-следствено действие във връзка с европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси [27], въпреки че става въпрос за мярка, свързана с особено големи разходи за съответните органи. Според мен същото важи и за евентуалното отиване на изпълняващия съдебен орган в издаващата държава членка, за да изслуша предаденото лице.

67. На следващо място препращам към механизмите за аудио-визуално предаване, и по-специално към видеоконференцията. Използването на тези средства е предвидено по-специално в член 24 от Директива 2014/41, който позволява на съдебен орган да издаде европейска заповед за разследване, за да бъде разпитано като заподозрян или обвиняем лице, което се намира на територията на друга държава членка. Без да имам намерение да засягам правомощията на националните органи, според мен това средство е особено подходящо, за да се позволи на предаденото лице, което се намира в издаващата държава членка, да упражни правото си да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган, преди той да се произнесе по искането за допълнително съгласие, без да е необходимо прехвърлянето на това лице в изпълняващата държава членка [28].

68. На последно място считам, че в случаи като настоящия правото на Съюза допуска също правото на предаденото лице да бъде изслушано да може да се упражнява чрез провеждане на писмено производство. Тази процедура е предвидена по-специално в член 8 от Директива (ЕС) 2016/343 [29], който, като предвижда в параграф 1, че държавите членки гарантират, че заподозрените и обвиняемите лица имат правото да присъстват в съдебното производство срещу тях, гласи в параграф 6, че този член не засяга националните правила, съгласно които цялото производство или определени етапи от него се провеждат писмено, при условие че е спазено правото на справедлив съдебен процес.

69. Според мен това производство би могло да предостави на съответното лице възможност да изрази становището си, а на изпълняващия орган да се произнесе при пълно познаване на фактите по искането за допълнително съгласие, без да се засяга

[26] В това отношение припомням, че по смисъла на член 27, параграф 4 и на член 28, параграф 3, буква в) от Рамково решение 2002/584 решение относно искането за допълнително съгласие следва да се вземе не по-късно от 30 дни от получаване на искането.

[27] Считам, че независимо от приложимостта на тази директива към настоящия случай, която нидерландските органи и Комисията оспорват в своите становища, няма пречка националните органи да използват този способ в производствата по прилагане на механизма на ЕЗА.

[28] Следва да се отбележи, че цифровизацията на правосъдието, включително използването на технологии за комуникация от разстояние като видеоконферентна връзка, е сред преследваните от Съюза цели за засилване на устойчивостта на правосъдните системи и повишаване на капацитета им за работа онлайн и че Комисията възнамерява да превърне цифровия канал в опция по подразбиране в трансграничното съдебно сътрудничество между държавите — членки на Съюза (вж. по-специално Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, COM(2020)710, от 2 декември 2020 година, Цифровизация на правосъдието в ЕС — Инструментариум от възможности). Освен това в плана за действие в областта на европейското електронно правосъдие за периода 2019—2023 г. (ОВ C 96, 2019 г., стр. 9) използването на видеоконферентна връзка при трансгранични процедури се посочва сред приоритетите.

[29] Директива на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 2016 г., стр. 1).

възможността този орган да поиска допълнителна информация от компетентния съдебен орган на издаващата държава членка съгласно член 15, параграф 2 от Рамково решение 2002/584.

70. Подобно тълкуване на Рамково решение 2002/584 според мен освен това е в съответствие с практиката на Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“) относно член 6 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), на който съответства член 47, втора алинея от Хартата [30].

71. Всъщност според ЕСПЧ процедурата по екстрадиция, от която по същество произтича системата на ЕЗА, не води до оспорване на гражданските права и задължения на жалбоподателя, нито е свързана с основателността на наказателно обвинение по смисъла на член 6, точка 1 от ЕКПЧ [31]. Във всеки случай ЕСПЧ отбелязва, че член 6, точка 1 от ЕКПЧ не налага абсолютно задължение за провеждането на открито съдебно заседание и не изисква непременно изслушване във всички производства [32]. В това отношение, макар правото на Съюза да може в съответствие с член 52, параграф 3 от Хартата да предоставя по-широка защита от тази по член 6, точка 1, Съдът взема в предвид тази практика на ЕСПЧ, като същевременно уточнява, че нито член 47, втора алинея от Хартата, нито която и да е друга разпоредба от нея налагат такова задължение [33].

72. На второ място, ще добавя, че независимо по какъв ред на практика се упражнява правото на предаденото лице да бъде изслушано, задължително е да се осигурят защитни механизми, за да се гарантира при всички обстоятелства ефективно упражняване на правото на изслушване на предаденото лице. Според мен тези защитни механизми се отнасят главно до правото на достъп до адвокат, както и достъп до устен или писмен превод на основните процесуални документи [34], когато упражняването на тези права е необходимо.

73. В частност в производствата по ЕЗА правото на достъп до адвокат е предвидено по-специално в член 10 от Директива 2013/48/ЕС [35]. Тази разпоредба включва най-напред право на ефективен достъп до адвокат, на следващо място, право съответното лице да се среща и осъществява връзка с адвоката, и накрая, право адвокатът да присъства и да участва в изслушване на съответното лице.

[30] Вж. Разясненията относно Хартата на основните права (ОВ C 303, 2007 г., стр. 17).

[31] Вж. по-специално в този смисъл ЕСПЧ, решение от 4 септември 2014 г., Trabelsi с/у Белгия (CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, § 160 и цитираната съдебна практика).

[32] Такъв е по-специално случаят с делата, по които не се повдига въпрос за доверие или не се оспорват факти, които налагат провеждане на съдебно заседание, и по които съдилищата могат да се произнесат безпристрастно и разумно въз основа на изявленията на страните и на други доказателства (ЕСПЧ, решение от 23 ноември 2006 г., Jussila с/у Финландия (CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, § 41).

[33] Вж. решение от 4 юни 2015 г., Andechser Molkerei Scheitz/Комисия (C-682/13 P, непубликувано, EU:C:2015:356, т. 44).

[34] По-специално в случая новите обвинения, на които се основава искането за разширяване на кръга от престъпления или за последващо предаване.

[35] Директива на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 година относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ L 294, 2013 г., стр. 1). Както гласи член 1, с тази директива се установяват по-специално минимални правила относно правото на лица, по отношение на които е започнато производство по ЕЗА, на достъп до адвокат.

74. Освен това според мен е важно, в случай че предаденото лице упражнява правото си да бъде изслушано от компетентните органи на издаващата държава членка в отсъствието на изпълняващия съдебен орган, изявленията на това лице да бъдат отразени в протокол, който да се изпрати на изпълняващия съдебен орган, и от който да е видно, че посоченото лице изрично е било поканено да се произнесе по искането за допълнително съгласие [36].

75. При тези обстоятелства предлагам на втория преюдициален въпрос да се отговори, че член 27, параграф 4 и член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че когато предаденото лице упражни правото си на изслушване в изпълняващата държава членка във връзка с искане за съгласие за разширяване на кръга от престъпления или за последващо предаване, това право може да се упражни съгласно правила, взаимно договорени между компетентните органи на издаващата и изпълняващата държава членка, въз основа на приложимите национални правни разпоредби, при условие че бъде гарантирано ефективното му упражняване.

VI. Заключение

76. По изложените съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси, поставени от Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия), по следния начин:

„1) Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., и по-специално член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4, както и член 28, параграф 3 от него във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че лице, предадено вследствие на изпълнението на първа европейска заповед за арест, трябва да може да упражни правото си да бъде изслушано във връзка с искане за съгласие от страна на изпълняващия съдебен орган за разширяване на кръга на престъпленията или за последващо предаване спрямо изпълняващия съдебен орган, компетентен да разгледа това искане, независимо от факта, че предаденото лице е изслушано в изпълняващата държава членка или в издаващата държава членка.

2) Член 27, параграф 4 и член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, изменено с Рамково решение 2009/299, във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че когато предаденото лице упражни правото си да бъде изслушано във връзка с искане за съгласие за разширяване на кръга от престъпления или за последващо предаване в изпълняващата държава членка, това право може да се упражни съгласно правила, взаимно договорени между компетентните органи на издаващата и изпълняващата държава членка, въз основа на приложимите национални правни разпоредби, при условие че бъде гарантирано ефективното му упражняване“.

[36] В това отношение считам, че правото на Съюза допуска протоколът да бъде същият като този относно производството относно евентуалния отказ от прилагане на специалното правило или относно одобряване на последващо предаване, при условие че двата аспекта са ясно разграничени.